

Landbrukskontoret
for **Våler** og **Åsnes**

2021

Årsrapport

Innhold

Innledning.....	2
Samarbeidsavtalen mellom Åsnes og Våler	3
Landbrukskontorets oppdrag og tjenesteproduksjon.....	3
Økonomiske resultater.....	4
Lovforvaltning	5
Tilskuddsforvaltning jordbruk	7 - 14
Forvaltningskontroll	15
Skogbruk: tilskudd og aktivitet.....	16 - 20
Viltforvaltning.....	21 - 25
Rovviltutvalg, Veterinærvaktordninga, Landbruksvikar.....	26
Investeringsvirkemidlene fra Innovasjon Norge	27 - 28
Fagmøter og Informasjon.....	29 - 32
Prosjektarbeid	33 - 40

Forsidefoto: Blomstereng i Gravberget, juni 2021

Bildet over: Modent bygg i Solør!

Der annet ikke er oppgitt er foto tatt av Landbrukskontorets ansatte.

Innledning

Landbrukskontoret for Våler og Åsnes har ved utgangen av 2021 eksistert i 8 år. Kontoret er lokalisert i Sentralgården i Våler som vertskommune for felles landbrukskontoret.

Årsrapporten viser ressursinnsats og de viktigste oppgavene som er utført i 2021.

Koronapandemien har også i år preget vårt arbeid. Særlig har situasjonen bidratt til få møteplasser med næringa. Vi håper å kunne invitere til nyttige faglige og sosiale møter med næringa i 2022.

Stillingsoversikt:

Navn	Stilling	Stillingsprosent	Kommentar
Anne Kristine Rossebø	Landbrukssjef	100%	
Dag Kjetil Gjerdrum	Rådgiver landbruk	100%	
Mette Enersen	Konsulent jord- og skogbruk	100%	
Nina M. Berg	Konsulent jordbruk	100%	Inkl. 10% adm. veterinær-vaktordninga for Solør
Eli Rusten	Konsulent jordbruk	80%	
Merete Glorvigen	Rådgiver jordbruk	100%	01.12.20 til 31.12.21
Pia Knøsen Lund	Rådgiver viltforvaltning	100%	
Iver H. Breisjøberg	Rådgiver jordbruk	60%	
Ole Jørgen Gjems	Rådgiver skogbruk	70%	
Tor Christian Røed	Medarbeider skog	50%	Eksternt finansiert
		8 årsverk	

Kontoret har gjennom 2021 hatt 8 årsverk. I tillegg har kontoret totalt 0,6 årsverk med ekstern finansiering. På grunn av krav om innsparing i Våler kommune er det redusert en 100%-stilling, og landbrukskontoret har 7 årsverk fra 1. januar 2022.

Foto: Fra kontorets fagtur til Gravberget og Posåsen juni 2021. F.v.: Iver, Tor Christian, Dag Kjetil, Mette, Anne Kristine, Pia Helene, Nina Margrethe, Ole Jørgen, Merete og Eli.

Samarbeidsavtalen mellom Åsnes og Våler

Avtale om interkommunalt landbrukskontor for Våler og Åsnes kommune ble inngått med virkning fra 01.01.14. Kontoret er administrativt plassert under kommunedirektøren i vertskommunen Våler.

Avtalen regulerer premissene for samarbeid, herunder kostnadsfordeling og lokalisering. Avtalen er tydelig på at virksomheten skal drives på basis av ønske om en best mulig forvaltning av de juridiske og økonomiske virkemidlene som er lagt til kommunene. I tillegg til at den skal være en aktiv aktør i arbeidet med å styrke den landbruksbaserte næringsutviklingen.

Gjennom samarbeidet sikres et større fagmiljø, letter rekruttering av medarbeidere med nødvendig kompetanse, og dermed skapes tjenester til beste for næringa og kommunene.

Hvert år vedtas et samlet budsjett for de to kommunenes drift og tiltak. Driftsutgiftene er fordelt ut fra bla. totalt jordbruksareal, antall driftsenheter og antall landbrukseiendommer. Åsnes kommune finansierer 2/3 av kontorets driftsutgifter og Våler 1/3.

Landbrukskontorets oppdrag og tjenesteproduksjon

Oppdraget er kommunal landbruksforvaltning, næringsutvikling og rådgiving. Landbrukskontoret utfører de lovpålagte oppgaver som vedrører produksjonstilskudd i jordbruket, jordbrukets miljøvirkemidler (Regionalt miljøprogram (RMP), Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)), velferdsordningene i landbruket, juridiske virkemidler, skogbruksoppgaver og førstelinjetjeneste for Innovasjon Norge. Videre deltar kontoret i kommunenes samfunns- og næringsutviklingsarbeid, herunder plansaker, strategiske næringsplaner og ulike temaplaner (eks. klima- og energiplaner). Det utføres veiledning overfor brukerne når det gjelder de ordninger kontoret forvalter.

Økonomiske resultater 2021

Tabell 1 viser kontorets årlige netto driftsutgifter i perioden 2014 – 2021. De tre første årene etter sammenslåing ble kostnadsfordelinga mellom de to kommunene justert etappevis. Fra 2017 fordeles kostnadene for hhv Åsnes og Våler 2/3 og 1/3.

Tabell 1: Årlige driftsutgifter felles landbrukskontor

	Åsnes	Våler	SUM LKVÅ
2014	3 860 000	2 832 000	6 692 000
2015	3 855 000	2 270 000	6 125 000
2016	3 910 000	1 960 000	5 870 000
2017	4 130 000	2 072 000	6 202 000
2018	4 381 000	2 200 000	6 581 000
2019	4 524 000	2 276 000	6 800 000
2020	4 000 000	2 000 000	6 000 000
2021	3 805 000	1 900 000	5 705 000

Landbrukskontoret driftes med god margin i hht budsjett. Å arbeide med landbruksfaglige oppgaver krever høy fagkompetanse og det er vanskelig å hente inn vikarer for kortere perioder ved sykemeldinger. Konsekvensen er at oppgaver settes på vent, evt ikke blir utført. Hvert år blir det også søkt om, og tildelt, tilskudd til aktiviteter som kurs, møter og prosjekt. I 2021 har deler av denne aktiviteten blitt redusert pga koronarestriksjoner.

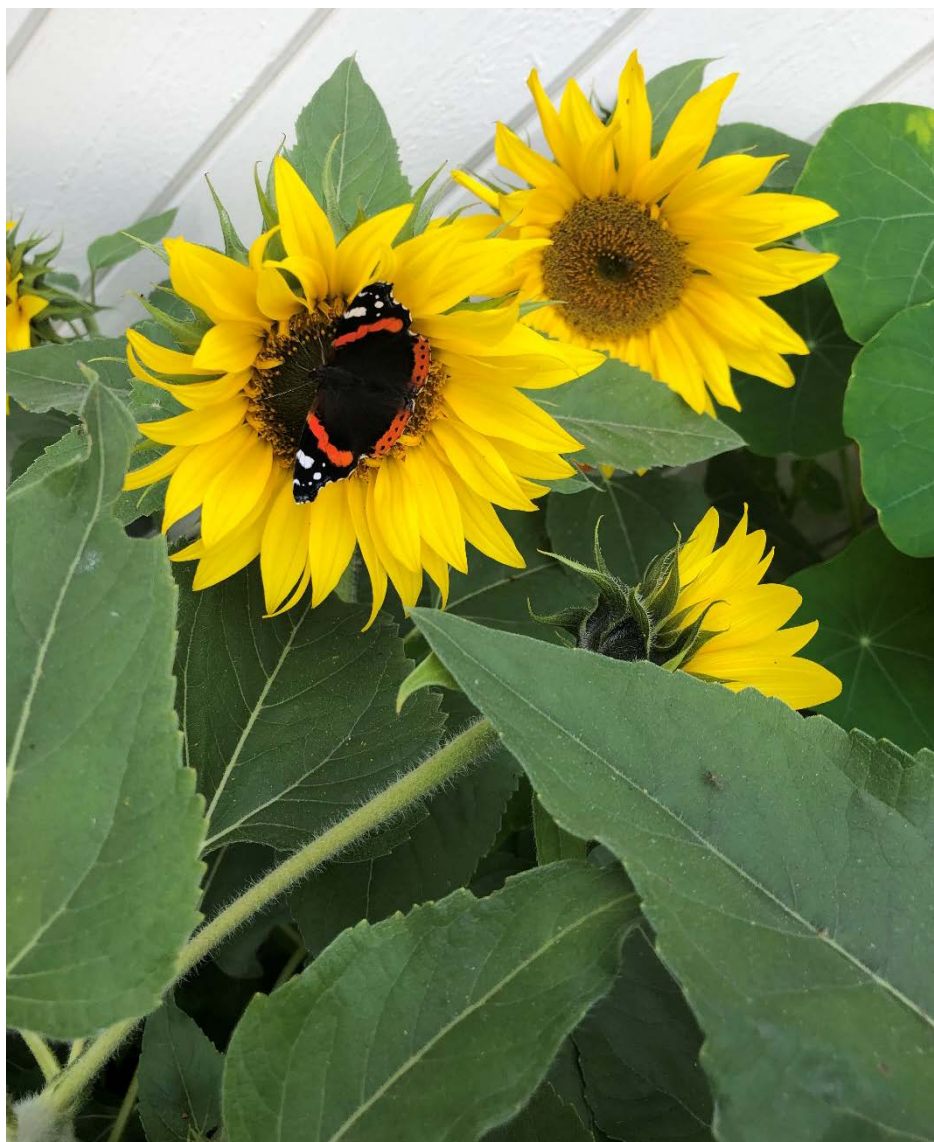

Foto: Solsikker
tiltrekker seg
pollinatorer i
stort monn!

Lovforvaltning

Vedtaksmyndighet i første instans i saker etter jord-, skog-, og konsesjonsloven er lagt til kommunene. Landbrukskontoret behandler de aller fleste saker administrativt etter delegert myndighet.

Kommunestyrene i Våler og Åsnes vedtok i 2014 likelydende retningslinjer for behandling av saker etter jord- og konsesjonsloven. De vedtok i tillegg i 2017 likelydende, veiledende satser for maksimal-pris på dyrket areal ved konsesjon. Retningslinjene brukes aktivt ved administrativ behandling av saker. Saker av prinsipiell karakter og saker som ikke omtales i retningslinjene tas opp politisk.

Tabell 2 viser antallet behandlede lovsaker innenfor jord- og konsesjonsloven i løpet av 2021. Gebyrinntekter i 2021 var kr 246 000.

Tabell 2: Antall behandlede lovsaker i 2021. Tall fra 2020 og 2019 i parentes.

	Åsnes	Våler	Totalt
Delingssaker	38 (24) (34)	22 (20) (18)	60 (44) (54)
Nydyrking	9 (7) (19)	6 (10) (1)	15 (17) (20)
Konsesjonssaker	31 (36) (45)	16 (14) (15)	47 (50) (61)
Andre saker	26 (20) (15)	16 (11) (10)	42 (31) (25)

«Andre saker» i tabellen ovenfor er endring av vilkår satt i tidligere saker, fordeling av skogfond ved deling av eiendom, omdisponeringssaker, div klagesaker m.m.

Det er relativt stor aktivitet på nydyrking i begge kommunene. Sommeren 2019 kom det endring i nydyrkingsforskriften. Nydyrking av myr er nå forbudt. Det skaper store utfordringer for en del dyrkingsprosjekter der små myrpartier inne i ellers gode dyrkingsfelter skaper vanskelig arrondering. Kommunen har få muligheter til å dispensere fra forbudet. Det medfører store konsekvenser for muligheten til å dyrke mer jordbruksareal i vårt område.

I 2021 ble det totalt godkjent nydyrket 762 daa av omsøkt 877 daa.

Det er lite dyrket areal som omdisponeres til andre formål etter jordloven. I 2021 ble det omdisponert totalt 14,3 daa fulldyrket jord til andre formål i begge kommunene samlet. Av dette gjaldt 3,6 daa omdisponering til skog.

Bruksrasjonaliseringen pågår for fullt med nedgang i antall driftsenheter. Samtidig er areal i drift nesten uforandret. Fradeling av jord/skog og salg av tilleggsarealer utgjør størsteparten av de lovsakene som blir behandlet. Rasjonaliseringen fører til at gjennomsnittlig jordbruksareal pr driftsenhet øker jevnt og trutt, og ligger nå på ca 450 daa i begge kommunene. Nasjonale framskrivninger viser at utviklingen vil fortsette med fall i antall bruk, men kun mindre nedgang i totalareal. Endringer i denne utviklingen vil kreve vesentlige skift i politikken.

Egenerklæring om konsesjonsfrihet ved erverv av fast eiendom mv

Ved erverv av mindre eiendommer, som er under arealgrensa for konsesjon og ved konsesjonsfrihet på grunn av odel og slektskap, må ny eier fylle ut egenklæringsskjema for konsesjonsfrihet og sende den til kommunen eiendommen ligger i. Landbrukskontoret kontrollerer at skjemaet er korrekt utfylt og bekrefter årsaken til konsesjonsfriheten.

Samtidig må det kontrolleres at hele eiendommen og alle eiendommens matrikelnumre er ført på skjemaet, slik at det ikke oppstår en tilsiktet eller utilsiktet, ulovlig deling av eiendom.

Landbrukskontoret fører ny eier inn i matrikkelen, som mottar melding så snart dette er gjort. Først da kan skjøte og hjemmelserklæring ved arv og skifte sendes for tinglysing slik at en eiendom formelt skifter hjemmelshaver/eier.

Landbrukskontoret har i 2021 (2020) utført slik konsesjonskontroll for totalt 317 (341) eiendomsoverdragelser. Av disse er 196 (230) i Åsnes og 121 (111) i Våler.

Ny arvelov

Ny arvelov (Lov om arv og dødsskifte) trådte i kraft 1.januar 2021. Nytt i loven (fra 01.01.2022) er at dødsbo med landbrukseiendommer over 5 daa jordbruksareal eller 25 daa produktiv skog innen tre år må overføre landbrukseiendom i boet til en ny eier. Fra 01.01.2021 har kommunen mottatt meldinger fra tingretten om landbrukseiendom i dødsbo. Det er ført forfallsbok og det er 27 meldinger mottatt. Av disse er 17 dødsbo overført til ny eier. Oppfølging av dødsbo i henhold til arveloven vil bli en ny, og omfattende arbeidsoppgave for landbrukskontoret i årene framover.

Tilskuddsforvaltning i jordbruket

Kommunene har forvaltningsansvaret for de fleste økonomiske virkemidler i landbruket slik de foreligger i jordbruksavtalen.

Ordningene er regelbundne og rettighetsbaserte. Arbeidet består i veiledning, saksbehandling, kontroll og klagebehandling. Korte frister, høye krav til nøyaktighet og store beløp til utbetaling, gjør at landbrukskontoret prioriterer disse sakene høyt.

Produksjonstilskudd i jordbruket

Produksjonstilskudd er en samlebetegnelse for flere tilskuddsordninger og omfatter tilskudd til husdyr, areal og kulturlandskap, tilskudd til dyr på beite, tilskudd til økologisk landbruk og avløsertilskudd ved ferie og fritid mv. Søknadene leveres og behandles elektronisk.

Tabell 1 viser beregnet produksjonstilskudd i løpet av 2021.

Tabell 3. Antall søknader og sum beregnet produksjonstilskudd i kroner inkl avløsning til ferie og fritid ved hovedomgangen 2021

	Antall søknader	Beregnet produksjonstilskudd
Åsnes	224	65 493 817
Våler	108	33 419 689
Totalt	332	98 913 506

Det elektroniske søknadssystem for produksjonstilskudd i jordbruket har ett søknadsskjema med to registreringsdatoer, og kun én utbetaling. Det betyr at det blir mindre arbeid med første registrering, men en større arbeidstopp ved andre søknadsregistrering.

Tabell 4. Utbetalinger av produksjonstilskudd

	Åsnes	Våler
2019	49 401 977	24 074 189
2020	52 125 354	26 103 998
2021	65 493 817	33 913 506

Kontroll og avkortinger

Minst 10% av total søkermasse skal trekkes ut til kontroll. Det skal da kontrolleres at opplysninger gitt i søknaden stemmer med den produksjonen som faktisk har vært. Ved feil eller mangler skal kommunen vurdere avkorting i tilskuddet. I 2021 ble det totalt avkortet kr 184 325,- for mangelfull eller manglende gjødslingsplan.

Dyrevelferd

Mattilsynet forvalter bl.a. dyrevernloven og følger opp dyrevelferden på gårdsbruk. Ved alvorlige brudd på bestemmelsene mottar kommunen kopi av Mattilsynets vedtak. Kommunen skal som følge av brudd på regelverket, vurdere om det drives vanlig jordbruksproduksjon. Det har ikke vært avkortet i dyrevelferdssaker i 2021.

Velferdsordningene

Velferdsordningene omfatter avløsning ved sykdom og fødsel for jordbrukere.

Tabell 3 viser innvilget innvilget tilskudd i 2021. Søknad om avløsertilskudd ved sykdom og fødsel mv. skal bidra til å dekke utgifter til avløsning når bonden ikke kan delta i gårdsdrifta på grunn av sykdom, graviditet, fødselspermisjon eller sjukt barn. Søknadene leveres og behandles elektronisk.

Tabell 5 viser hvor mye tilskudd som er utbetalt i 2021

	Åsnes	Våler	Totalt
	Sum	Sum	Sum
Avløsning ved sykdom mv.	130 333	59 581	189 914

Regionalt miljøprogram (RMP) – tilskudd til generelle miljøtiltak

Regionalt miljøprogram for Innlandet gjelder for perioden 2019 - 2022.

Hovedmålet med ordningen er at jordbruket i Innlandet skal opprettholde et variert og åpent kultur- og seterlandskap, samt bevare og utvikle natur- og miljøverdiene gjennom aktiv skjøtsel og bruk av ressursgrunnlaget.

Jordbruket skal drives miljøvennlig og med god agronomi som tar vare på produksjonsgrunnlaget og reduserer forurensing og klimagassutslipp per produsert enhet.

Det ble utbetalt 6,3 mill kr i RMP-tilskudd i 2021.

Når det gjelder tilskudd til beitelag er det innkommet kun en søknad (Åsnes).

Følgende ordning var ny i Innlandet i 2021:

Klimarådgiving:

- 1) Individuell rådgiving
- 2) Grupperådgiving

Annet nytt 2021:

- Soner for pollinerende insekter: Tilskudd gis til max 5 000 løpemeter pr foretak
- Drift av seter: Krav om min 4 ukers drift (6 uker i 2020)

 Statsforvalteren i Innlandet

VEILEDNINGSHEFTE 2021

Søknad om regionale miljøtilskudd for jordbruket i Innlandet

Søknadsfrist 15. oktober 2021

Tabell 6. Antall søknader og utbetalinger av RMP-tilskudd pr kommune, 2021. Tall for 2020 i parentes

	Antall søknader	Sum
Åsnes	143 (145)	4 047 828 (3 844 838)
Våler	68 (67)	2 323 115 (2 239 481)
Totalt	211 (212)	6 370 943 (6 084 319)

Tabell 7. Antall tiltak og utbetalinger av tilskudd innen det regionale miljøprogrammet i kroner, 2021 (NB: det kan være flere tiltak per søknad). Tall for 2020 i parentes

	Åsnes	Våler	Totalt
	Sum	Sum	Sum
Drift av beitelag	8 216 (6 290)	0 (0)	8 216 (7 480)
Kulturlandskap	14 266 (5 390)	5 405 (5 405)	19 671 (18 470)
Biologisk mangfold	175 980 (54 370)	79 375 (67 130)	255 355 (17 680)
Kulturminner og kulturmiljøer	60 000 (52 000)	120 000 (52 000)	180 000 (71 533)
Avrenning til vann	3 076 532 (3 099 228)	1 414 085 (1 544 501)	4 490 617 (4 534 598)
Utslipp til luft	609 900 (487 260)	630 310 (454 935)	1 240 210 (775 960)
Plantevern	111 150 (140 300)	73 940 (115 510)	185 090 (215 550)

Statistikken viser at årlige utbetalinger for produksjonstilskudd, velferdsordningene og RMP holder seg på et stabilt nivå til tross for at det blir færre aktive brukere. Dette skyldes at arealet fortsatt er i drift og at dyretallet øker per aktive husdyrbruker. Dette stemmer med trenden i resten av landet; det blir stadig færre, men større driftsenheter. Antall dekar dyrket mark ligger relativt stabilt på ca 146.000 daa. Gjennomsnittlig bruksstørrelse er nå på ca 450 dekar/driftsenhet.

Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)

Formålet med SMIL-tilskuddet er å fremme natur- og kulturminneverdiene i jordbrukets kulturlandskap og redusere forurensningene, utover det som kan forventes gjennom vanlig jordbruksdrift.

Eksempler er istandsetting av kulturminner, verneverdige bygninger, erosjonsdempende og hydro-tekniske tiltak, fangdammer, skjøtsel/ istandsetting av gammel kulturmark, rydding og merking av stier.

Tilskudd kan innvilges til den som eier eller leier en landbrukseiendom. Det må foregå tilskudds-berettiget jordbruksproduksjon på eiendommen. Den som leier må ha godkjenning fra eier.

SMIL-midlene er avsatt i jordbruksoppgjøret. Statsforvalteren fordeler midlene til kommunene på grunnlag av objektive kriterier (areal, driftsenheter og dyr på beite) og subjektive kriterier (behovs-vurderinger, aktivitet og gjenstående midler).

Fordeling av SMIL-midler tar utgangspunkt i lokal politisk vedtatt tiltaksstrategi(2020-2023). Kommunen mottar mange søknader og behovet for midler er større enn ramma.

Totaloversikt over SMIL-ordningen for de to kommunene i 2021, viser at det ble gitt tilsagn på 2 millioner kroner. Et tilsagn på dette nivået hadde ikke vært mulig basert bare på den opprinnelige tildelingen på 1,6 mill kroner. Inndratte midler i 2021 var på kr 447 534 og disse ble omdisponert til nye tiltak. På det viset ble de fleste SMIL-søknadene behandlet og tildelt tilskudd.

Kun en søknad fra 2021 er ikke innvilget tilskudd da den kom sent på året.

Utklipp fra Glåmdalen: Martin Kjønnsberg og Eris Davids restaurerer låve fra 1920 på Tallbakk på Kjellmyra. Tiltaket er tildelt tilskudd fra ordningen «Spesielle Miljøtiltak i landbruket».

Tabell 8. Antall søknader og innvilget tilskudd til SMIL i kroner, 2021.

	Åsnes		Våler		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
SMIL 2020	15	1 159 650	9	1 219 000	24	2 378 650
SMIL 2021	13	1 337 264	4	667 000	17	2 004 264

I Våler var det fire søknader under tema kulturlandskapstiltak, tre omhandlet bygninger, og en kulturminne. Det ble innvilget totalt 667 000 kroner.

I Åsnes var det seks søknader under tema kulturlandskap, 6 omhandlet bygninger og en restaurering av innmarksbeite. Det var seks søknader under tema forurensningstiltak, hvorav de fleste gikk på utbedring eller oppgradering av hydrotekniske tiltak. Det ble innvilget kr 1 037 764 til kulturlandskaps-tiltak og kr 299 500 til forurensningstiltak.

I sum for de to kommunene ble det innvilget ca. 1,7 mill kroner til kulturlandskapstiltak og kr 299 500 til forurensningstiltak.

Det tildeles tilskudd til flere kulturlandskaps- enn forurensningstiltak. Kulturlandskapstiltakene er gjennomgående dyrere, da de i hovedsak dreier seg om bygningsprosjekter.

Det har ikke vært kapasitet til å dra i gang planleggings- og områdetiltak i 2021. Det kreves organisering og «markarbeid» for å rigge slike prosjekter.

Prioritering og fordeling av midler for 2021 fremkommer i tabell 9. Verneverdige bygninger og hydrotekniske tiltak fikk mest av SMIL-midlene i 2021.

Tabell 9. Totalt antall SMIL-søknader 2021; antall innvilget og innvilget tilskudd etter formål i kroner.

	Verneverdige bygninger/kulturm.			Hydrotekniske tiltak			Innmarksbeite Biologisk mangfold			Turstier/fellestiltak		
	Søk	Ant	Tilskudd	Søk	Ant	Tilskudd	Søk	Ant	Tilskudd	Søk	Ant	Tilsk
Åsnes	6	6	976 821	6	6	299 500	1	1	60 943			
Våler	4	4	667 000									
Sum	10	10	1 643 821	6	6	299 500	1	1	60 934			

Av tilgjengelige SMIL-tilskudd har kommunene brukt omtrent halvparten hver. Det er en jevn tilgang på søknader til verneverdige bygninger, hydrotekniske tiltak og innmarksbeiter i begge kommuner. Det er gjennomgående god kvalitet på søknadene, spesielt for verneverdige bygninger.

Utvalgte kulturlandskap (UKL)

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket er nasjonal satsing for å ivareta et representativt utvalg av verdifulle norske jordbrukslandskap gjennom langsiktig, frivillig samarbeid mellom det offentlige og grunneiere/rettighetshavere. Landbruksdirektoratet koordinerer arbeidet, i nært samarbeid med Miljødirektoratet og Riksantikvaren og med regional landbruks-, natur- og kulturminneforvaltning, kommunen, grunneiere og landbruksforetak. På regionalt nivå er Statsforvalteren koordinator for arbeidet. Fra og med 2020 har kommunene overtatt ansvaret for forvaltningen av områdene.

Finnskogen ligger i grenseområdet av nordre Värmland og østre Hedmark. Skogfinnene bosatte seg i dette store skogområdet på 1600-tallet. De livnærte seg på jakt, fiske og svedjebruk. Det ble dyrket rug og nepe på den brente skogsmarka. Senere tok ordinær jordbruksdrift med slått, husdyrbeite og åkerbruk, kombinert med skogsarbeid, over som levebrød. De mest artsrike naturtypene finnes ved torpene, som ligger spredt i skoglandskapet.

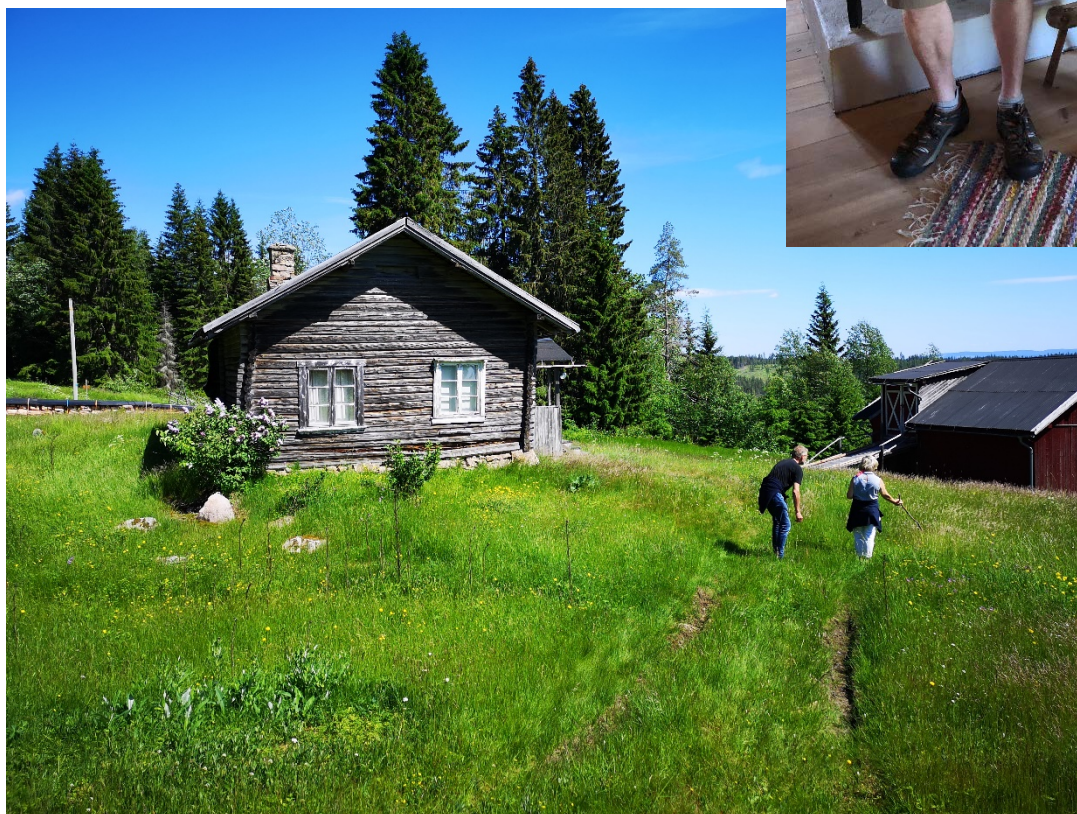
Finnskogen har en rik immateriell kulturarv i skogfinsk språk med person- og stedsnavn, folketro og tradisjoner knyttet til drift og håndverk. Skogfinnene regnes som en nasjonal minoritet.

Utvalgte kulturlandskapet på Finnskogen omfatter områdene

1. Gravberget
2. Possåsen
3. Furuberget
4. Hytjanstorpet
5. Jammerdal
6. Abborhøgda

Landbrukskontoret for Våler og Åsnes forvalter tilskuddsordningen på vegne av de fire kommunene som er berørt (Våler, Åsnes, Grue og Kongsvinger).

Det blir årlig tildelt tilskudd til arbeidet med UKL Finnskogen og rammen for 2021 var 1 mill kroner. Midlene ble brukt opp.

Det er viktig med lokale ildsjeler som ønsker prosjekt i UKL-områdene. Her fra Gravberget der det både er ildsjeler og gode tiltak i gang. Her er en av ildsjelene representert ved Sol Olastuen.

Restaurering av bu/vedskåle, Nedstuen i Possåsen. Planlegger Hans Johnsson i Tympanon orienterer om restaureringen.

Bygningen har mange inskripsjoner, både med pentagram og årstall. Bygninger med symboler er sjeldne og truet.

Tilskudd til drenering på dyrka mark

Drenering reduserer faren avrenning til vassdrag ved at den tilførte gjødsla blir tatt opp og utnyttet bedre av plantene. Godt drenert jord slipper ut mindre lystgass enn vassjuk jord. Tilskudd blir gitt til areal som har vært drenert tidligere, bortsett fra planert areal som kan få tilskudd sjøl om det ikke er grøftet før. Systematisk grøfting, usystematisk grøfting, omgraving av myr samt profilering for å lede bort overflatevann inngår i ordningen.

Tilskuddssatsen er kr 2 000 per daa og kr 30 per meter grøft for annen grøfting .

Det koster mellom kr 5 og 10 000 per daa å drenere, avhengig av metode og forholdene på jorden.

Tabell 10 viser hvor mye som er innvilget til drenering i Åsnes og Våler de siste tre årene. I 2021 var det 12 søknader fordelt med 4 for Våler og 8 for Åsnes. Drenering er et viktig klimatiltak.

Tabell 10: Bevilgninger av tilskudd til drenering på dyrka mark, 2018-2020.

	2019		2020		2021	
	Ant daa	Bevilget	Ant daa	Bevilget	Ant daa	Bevilget
Åsnes	360	820 500	187	395 740	82	163 000
Våler	228	544 500	352	740 000	134	263 150
SUM	588	1 365 000	452	1 135 740	216	426 150

Grøfting med rådalshjul er effektivt på steinfri jord i Solør!

Tilskudd til tiltak i beiteområder

Tilskuddsmidlene kan benyttes til investeringer i faste installasjoner og annet utstyr knyttet til beitebruk, samt tidsavgrensede planleggings- og tilretteleggingsprosjekter. Investeringer knyttet til teknologi f.eks radiobjeller gis tilskudd.

Tabell 11: Tilskudd til tiltak i beiteområder

	Åsnes		Våler		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
Tilskudd til tiltak i beiteområder 2020	0	0	1	45 000	1	45 000
Tilskudd til tiltak i beiteområder 2021	1	16 240	1	33 760	2	50 000

Halvor Midtsundstad har tatt i bruk No-Fence og hadde sommeren 2021 en flokk angus på beite i skogen opp mot Blåenga.

Forvaltningskontroll

Fylkesmannen foretar tilsyn av kommunens arbeid. Landbrukskontoret hadde forvaltningskontroll i 2020 vedrørende Produksjons- og avløsertilskuddsordningene samt Regionalt miljøprogram (RMP).

Det må påregnes forvaltningskontroller og undersøkelser av kommunens arbeid på ulike ansvarsområder framover. Kontrollene er konstruktive og nyttige både for kommunen og tilsynsmyndigheten.

Skogbruk

Landbrukskontoret sine oppgaver innenfor skogbruk er knyttet til den langsiktige forvaltningen av skog som ressurs og lønnsom næringsvirksomhet.

Landbrukskontoret skal stimulere til økt skogproduksjon, økt bruk av trevirke som bygningsmateriale og til produksjon av bioenergi. Det er også et viktig mål å bidra til en infrastruktur som kan sikre en effektiv og lønnsom hogst, samtidig som næringen tar hensyn til miljøet. Vi gir veiledning og bistand til skogeiere på områder som landbruksveier, skog og klima, skogskader, bioenergi, skogskjøtsel og miljøspørsmål. Andre arbeidsområder er koordinering av skogbruksplanleggingen i regionen, forvaltning av skogfondsordningen, tilskuddsforvaltning og kontrolloppgaver.

Skogfondsordningen

Skogfond er en lovpålagt fondsavsetning der fra 4% - 40% av bruttoinntekten fra tømmer salg skal avsettes. Dette skal sikre at skogeiere har midler til å finansiere investeringer i skogkultur i egen skog. Når skogeier tar ut pengene satt av i skogfond så inntektsføres og skattelegges kun 15 prosent av beløpet. Det er således en svært gunstig finansieringsordning. Det er kommunen som har vedtaksmyndighet for skogfond.

Skogfondsordningen er en stor oppgave, og det har blitt behandlet 900 refusjonskrav som enkeltvedtak med underliggende 1000 bilag som dokumentasjon. I Åsnes 592 saker og Våler 308 saker i 2021. Lovpålagt kontroll er utført på tiltak for godkjennelse. Minimum 5 % av skogfondrefusjoner skal kontrolleres i felt. Det ble utført totalt 52 kontroller av skogfondsbilag. Dette kommer i tillegg til lovpålagte foryngelseskontroller og resultatkartlegginger.

Foryngelseskontroll

I henhold til skogloven plikter skogeier å iverksette tiltak for å få opp ny foryngelse innen tre år etter hogst. Statsforvalteren plukker årlig ut eiendommer der det har vært hogst av et visst omfang uten at det er registrert utgifter i skogfondsystemet til foryngelse av skogen tre år senere. I 2021 ble det plukket ut 54 skogeiere som ble tilskrevet fra landbrukskontoret med egenmeldingsskjema for utfylling. I de aller fleste tilfellene fører dette til at det blir gjennomført foryngelsestiltak som markberedning og planting. I de tilfellene der skogeier ikke besvarer skjemaet, eller svaret ikke er tilfredsstillende, gjennomføres det kontroll i felt. Landbrukskontoret kan i ytterste fall bestille planting på skogeiers bekostning og trekke beløpet fra innestående skogfond.

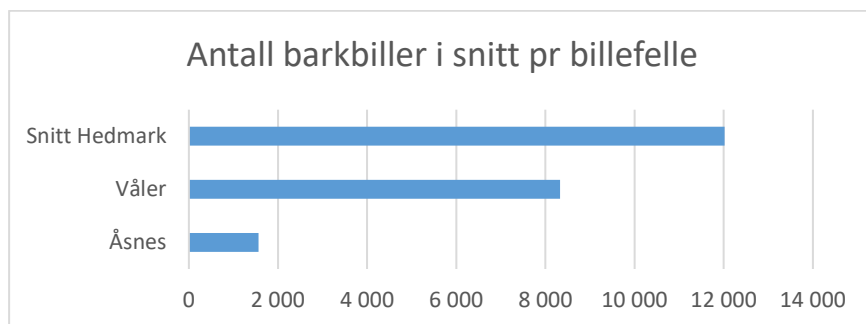
Landbrukskontoret engasjerte sommeren 2021 to studenter ved HINN, Evenstad til å foreta et utvalg av eiendommer og befare disse. Dette medførte at 15 skogeiere ble tilskrevet om manglende foryngelse.

Resultatkartlegging

Landbruks- og matdepartementet fører landsstatistikk på i hvor stor grad skogarealene blir tilfredsstillende forynget. Kommunene innhenter data til denne statistikken gjennom en årlig resultatkartlegging. I 2021 var det plukket ut 42 tilfeldige avvirkninger på skogseiendommer i Våler og Åsnes for resultatkontroll av foryngelse 3 år etter hogst (2019). Det ble kartlegging av foryngelsen etter hogst hos 23 skogeirere i Åsnes og 4 skogeiere ble ikke kontrollert, da avvirknings volumet stammet fra tynning el annet som ikke krever foryngelsestiltak. For Våler ble det gjort kartlegging av foryngelse etter hogst hos 7 skogeiere og 4 skogeiere ble ikke kontrollert, da avvirknings volumet stammet fra tynning el annet som ikke krever foryngelsestiltak. Resultatet etter kartleggingen viste en 95 % tilfredsstillende foryngelse og de øvrige 5 % skulle tilplantes våren i 2022 etter forsinket markberedning høsten 2021.

Barkebilleovervåking

På oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet utfører Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) enårlig registrering av barkbillebestandene i samarbeid med skogbruksmyndighetene i kommunene, fordelt på 13 fylker. Billene fanges i feller (foto t.h.) med feromondispensere som lokkemiddel – en metode som har blitt brukt siden 1979. Presentasjonen av fangstresultater er presentert med gammel fylkesinndeling også for 2021. Hvert fangststed som inngår i barkbilleovervåkingen har fire barkbillefeller plassert i hjørnene på en ca. 3 × 3 m firkant. Fellene settes opp på en hogstflate hvor det foregående vinter ble avvirket gran og hvor hogstflaten dekker minst 2 dekar. For å unngå at billene som tiltrekkes skader nærliggende skog, plasseres fellene minst 20 m fra skogkant. Når fangststedet endres fra et år til et annet blir det nye fangststedet plassert så nær fjorårets fangststed som mulig. Tømminger i de fire felleperiodene har vært på mandag eller tirsdag i ukene 21, 24, 28 og 33. Resultatet for 2021 er gjengitt i tabellen nedenfor. Til sammenligning var snitt tallet i 2020 for Våler 494 biller pr. felle og for Åsnes 731 biller pr. felle.

Vi ser en formidabel økning i antall biller i fellene fra 2020 til 2021, med en økning med 1685 % for Våler og 213 % økning for Åsnes. Rapporten kan leses i sin helhet på NIBOs hjemmeside:

<https://www.nibio.no/tema/skog/skogskadeovervaking-i-norge/barkbilleovervaking>

Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)

Tabell 12 viser at det totalt ble utbetalt ca 2,2 mill kroner i NMSK-midler. I 2021 ble det prioritert å gi støtte til skogkulturtiltakene markberedning og ungskogpleie. Aktivitetsnivået var jevnt høyt i begge kommunene.

Tabell 12: Utbetalt nærings- og miljøtilskudd i skogbruket i kroner, 2021.

	Åsnes		Våler	
	2021	(2020)	2021	(2020)
Nærings- og miljøtilskudd i skogbruket (NMSK)	1 338 125	(1 507 642)	857 484	546 063

Skogbruksplanlegging

Ingen nye skogbruksplaner er planlagt etter fellesprosjektet med Elverum og Våler som ble ferdig i 2019. Det var ingen pågående skogbruksplanprosjekter for Åsnes i 2021. Neste prosjekt Åsnes Syd-Østre med ca. 290.000 daa vil tidligst starte opp høsten 2022. Grue skal samtidig gjøre nye skogbruksplaner i

tilgrensende område og det er lagt opp til et felles skogbruksplan prosjekt med mellom Åsnes og Grue kommune.

Tilskudd til skogsvegbygging 2021

Aktiviteten på nybygging og ombygging, samt punktutbedring (snu plasser og bruer) av skogsbilveg i Våler og Åsnes har over tid bygget seg opp og har holdt seg på et høyt nivå. Det ble også for 2021 gjennomført et fellesprosjekt for Glåmdalskommunene med tilstandsregistreringer av 12 stk. skogsvegbruer og kulverter i regionen, ca. 10 % av disse lå i Våler.

For 2021 ble det innvilget kr 1 387 517,- i tilskudd til 15 vegprosjekter. Det vil i 2022 være viktig å fortsette arbeidet for økt aktivitet innen nybygging og ombygginger, samt punktutbedring av skogsbilvegene. Dette for å møte utfordringene med tyngre og mer rasjonell tømmer transport hele året.

Tabell 13: Antall søknader og innvilgning av tilskudd til vegbygging i kroner, 2021.

	Åsnes		Våler		Totalt	
	Ant	Sum	Ant	Sum	Ant	Sum
Tilskudd til vegbygging	14	1 282 517	1	105 000	15	1 387 517

Skogbruket er viktig for kommunene i regionen og det er nødvendig med god kvalitet på infrastrukturen i skogen for god adkomst til skogressursene og effektiv transport av tømmer gjennom året.

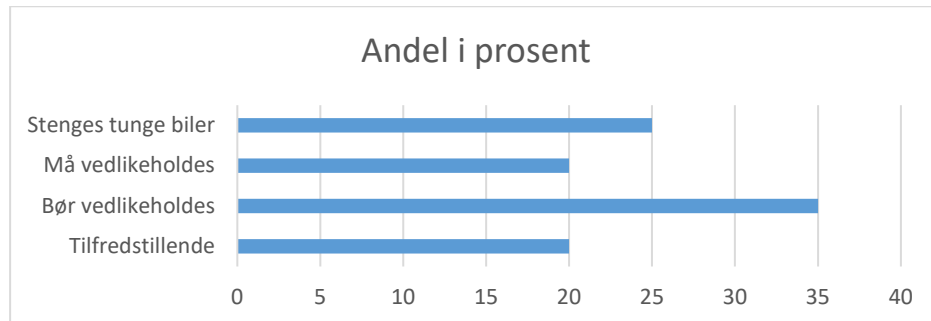

Bruprosjektet 2021

Arbeidet er en oppfølging fra 2020 der tilstand og behov for vedlikehold på private bruer og kulverter kartlegges. Prosjektet omfatter de sju kommunene i Glåmdalen, og er et viktig verktøy i arbeidet med å sikre god standard på bruer og kulverter til skogsbilvegnettet i regionen. Prosjektet har bidratt til økonomisk støtte ved at veglaget/eier har stått for egenandel på 50 %, og den øvrige halvdel er dekket gjennom prosjektet med offentlige tilskuddsmidler.

Tilstanden på bruer og kulverter i Glåmdalen viser oppsummert følgende resultater for 2020 og 2021:

Tilstandsregistreringene for bru og kulvert har alt utløst byggeprosjekter både i Våler og Åsnes. Større bruprosjekt er ofte omfattende og kostnadskreven. Fra vegforeningen mottar tilstandsregistreringen til det utløser en byggesøknad på ombygging tar det noe tid. Det er derfor tidlig å rapportere på eksakt resultat etter prosjektet.

Tilskudd til klimatiltak i skogbruket

Det bevilges midler over statsbudsjettet til spesielle klimatilskudd i skogbruket.

Klimatilskuddene gis til tettere planting etter hogst og suppleringsplanting. Det gis også støtte til gjødsling av skog.

Tiltakene skal medføre at det bindes mer CO₂ i skogen og er en oppfølging av stortingsmelding om norsk klimapolitikk og det etterfølgende klimaforliket. Det har også i 2021 vært stor interesse blant skogeiere i Våler og Åsnes for disse ordningene.

Tilskuddsordninger knyttet til koronasituasjonen

For å sikre planting i 2021 ble ordninger fra 2020 videreført. Tilskuddssatsen var satt til kr 1,50 per skogsplante som ble plantet i vårsesongen.

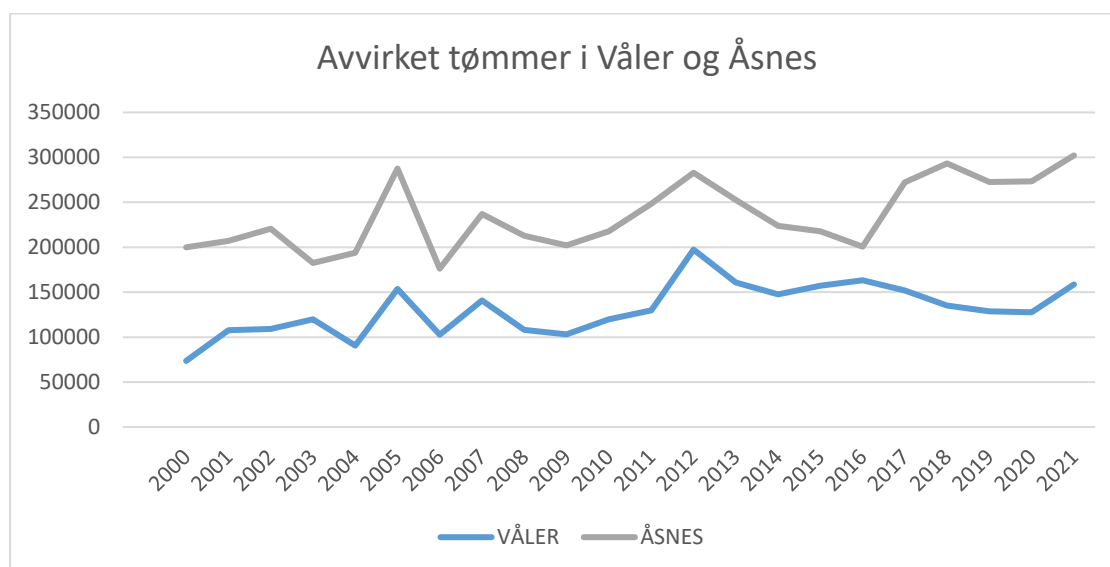
Tabell 14: Utbetalt tilskudd til klimatiltak i skogbruket i kroner, 2021.

	Åsnes	Våler	Totalt
Tettere planting	402 573	264 119	666 692
Suppleringsplanting	44 770	26 281	71 051
Gjødsling	587 098	266 407	853 505
SUM	1 034 441	556 807	1 591 248

Avvirkning

Det har i 2021 vært høy aktivitet i skogene i Solør. Avvirket og omsatt skogsvirke i kommunene Åsnes og Våler ligger på et rekordhøyt nivå på 461.000 m³.

Førstehåndsverdien på omsatt virke i de to kommunene ligger i 2021 på ca kr 211 mill. Figuren under viser utviklingen i avvirkningsnivået i Åsnes og Våler fra 2000 til 2021.

På skogkultursiden har det vært jevnt høy aktivitet i 2021.

Tabell 15: Antall utsatte planter

	2021	2020	2019	2018
	Antall	Antall	Antall	Antall
Åsnes	778.416	829.000	1.170.900	573.000
Våler	550.618	917.000	324.015	493.950
Sum	1.329.034	1.746.000	1.494.915	1.066.950

Tabell 16: Antall dekar markberedning

	2021	2020	2019	2018
	Dekar	Dekar	Dekar	Dekar
Åsnes	4.046	4.902	3.274	2.876
Våler	3.255	2.640	2.481	2.549
Sum	7.301	7.542	5.755	5.425

Tabell 17: Antall dekar ungskogpleie

	2021	2020	2019	2018
	Dekar	Dekar	Dekar	Dekar
Åsnes	6.864	10.228	7.559	5.719
Våler	3.311	3.291	3.026	3.092
Sum	10.175	13.519	10.585	8.811

Viltforvaltning

Kommunens ansvar for jakt, felling og fangst

Kommunen skal:

- arrangere jegerprøveeksamen. Se forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 10.
- samarbeide med grunneiere om organisering av utmarka. Se viltloven §§ 37 og 38.
- påse at jakta organiseres og utøves forsvarlig i sameier. Se viltlovens § 29.
- uttale seg om regulering av småviltjakt i statsallmenning. Se fjelloven § 23.
- behandle søknader om skadefelling av viltarter som gjør skade. Se forskrift om felling av skadegjørende vilt, kapittel 2, liste B.
- behandle søknader om skadefelling av viltarter som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon. Se forskrift om felling av skadegjørende vilt, kapittel 3.

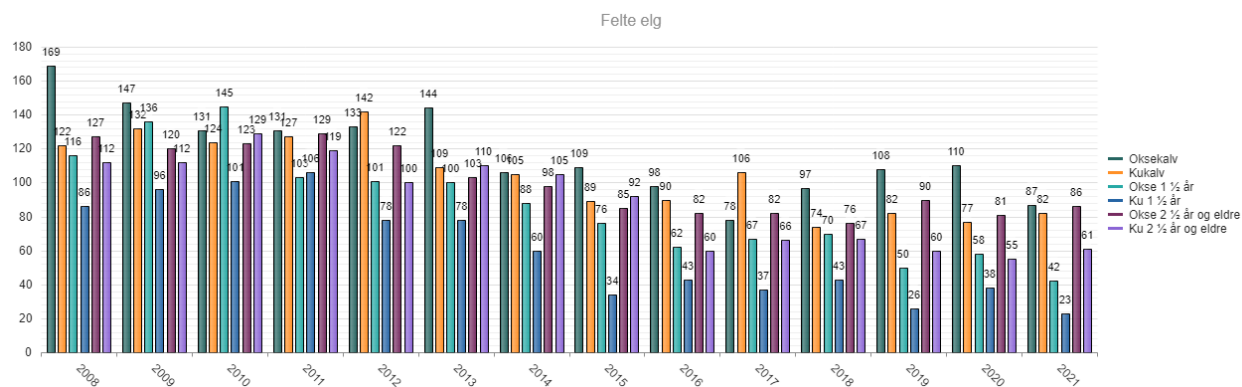

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst med kommentarer, instruksjoner og avtaler

Skutt elg siste 5 år

	2017	2018	2019	2020	2021
	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall
Åsnes	266	262	268	275	232
Våler	170	171	148	146	149
Sum	436	433	416	421	381

Tabellen viser felte elg fra 2008 til 2021 samlet for Våler og Åsnes

Skutt hjort siste 5 år

	2017	2018	2019	2020	2021
	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall
Åsnes	3	6	7	5	7
Våler	2	2	4	2	2
Sum	5	8	11	7	9

Skutt rådyr siste 5 år

	2017	2018	2019	2020	2021
	Antall	Antall	Antall	Antall	Antall
Åsnes	133	130	137	152	125
Våler	58	72	66	71	68
Sum	191	202	203	223	193

Forvaltningsområder elg

VÅLER	Areal daa	Omsøkt kvote 2021	Felte elg	Fellingsprosent
Bergesiden jaktvald	102 251	50	32	64
Rud-Nordaberget Elgvald	74 266	38	36	95
Våler Midtre Elgforvaltning	197 904	80	67	84
Risberget Vilt- og utmarkslag SA	80 825	23	14	61
Sum	455 246	191	149	78

ÅSNES	Areal daa	Omsøkt kvote 2021	Felt elg	Fellings- prosent
Vestmarka Viltstellområde	129 609	56	53	95
Åsnes Finnskog Driftsplanområde	245 100	90	62	69
Hof Finnskog Driftsplanområde	159 050	53	33	62
Åsnes Nordre Driftsplanområde	293 411	120	84	70
Sum	827 170	319	232	73

Forvaltningsområder hjort

VÅLER	Areal daa	Omsøkt kvote 2021	Felt hjort	Fellings- prosent
Gravberget hjortevald	214 510	8	0	0
Bergesiden elgforvaltning	102 261	6	1	17
Våler Vestre Utmarkslag	65 906	4	1	25
Sum	382 667	18	2	

ÅSNES	Areal daa	Omsøkt kvote 2021	Felt hjort	Fellings- prosent
Vestmarka Viltstellområde	129 609	5	0	0
Åsnes og Våler østre hjortevald	975 864	35	7	20
Sum	1 105 473	40	7	

Det skal lages nye avskytingsplaner for elg og hjort for perioden 2022-2024.

Villsvin

Det observeres stadig oftere villsvin i våre kommuner. Villsvin er en uønsket art i Norge og det arbeides med å få organisert grunneierne som sitter med jaktretten for villsvin. Dette for å tilrettelegge for mer effektiv jakt og større jaktbare områder.

Landbrukskontoret ønsker tilbakemelding på observasjoner av villsvin og felte dyr.

På bakgrunn av mottatt informasjon har vi laget følgende oversikt:

VÅLER	2020	2021
Felte villsvin	7	9
ÅSNES	2020	2021
Felte villsvin	7	3

Fallvilt

Landbrukskontoret har egne fallviltgrupper for Våler og Åsnes. Fallviltmannskapet er kommunenes ettersøkspersoner for skadet vilt, fallvilt og skadegjørende hjortevilt og rykker ut på kort varsel når som helst på døgnet for å utføre nødvendig ettersøk, foreta eventuell avliving og ivareta verdiene av viltet.

VÅLER 2021 (2020)	Påkjørt av bil	Påkjørt av tog	Sykdom, skade	Sum oppdrag 2021	(Sum oppdrag 2020)
Elg	8	0	6	14	9
Rådyr	54	2	10	66	46
Hjort	1	0	0	1	1
Villsvin	0	0	1	1	1
Sum	63	2	17	82	57

ÅSNES 2021 (2020)	Påkjørt av bil	Påkjørt av tog	Sykdom, skalde	Sum oppdrag 2021	(Sum oppdrag 2020)
Elg	14	0	4	18	14
Rådyr	60	0	4	64	55
Hjort	0	0	0	0	0
Villsvin	0	0	0	1	1
Øter	0	0	0	0	0
Sum	74	0	8	83	70

Mer statistikk for fallvilt finnes på: www.hjorteviltregisteret.no

Ved påkjørsel av vilt er det lovpålagt å melde fra til politiet. De vil så sette deg over til mannskap i fallviltgruppa som vil rykke ut og ta seg av dyret, eller iverksette ettersøk.

Rovviltutvalget for Åsnes og Våler

Rovviltutvalget er et rådgivende utvalg for kommunenes rovviltforvaltning. Alle prinsipielle saker skal legges fram for utvalget for uttalelse. Utvalget skal være er høringsorgan i rovviltspørsmål og vurdere og diskutere forslag til forskrifts- og lovendringer samt gi uttalelse til næringskomite/administrasjon.

Rovviltutvalget skal være et bindeledd mellom ulike interessegrupper og kommunens rovviltforvaltning. Utvalget tar imot og behandler innspill i rovdyrspørsmål, og eventuelt fremmer saker for næringskomite. De politiske representantene sitter i 4 år og følger valgåret. De øvrige representantene sitter den perioden organisasjonene selv bestemmer.

Rovviltutvalgets sammensetning 2019-2023:

Politisk representant fra Våler:	Kristian Noer
Politisk representant fra Åsnes:	Jon Håkon Kvesetberget
Våler østre Utmarkslag:	Frank Korntorp
Våler vestre Utmarkslag:	Ole Håkon Venstad
Vestsiden viltstellområde (Åsnes vestsida):	Kjetil Aandstad
Åsnes Øst viltstellområder:	Tore Christensen
Våler Bondelag:	Kai Østeberg
Åsnes og Hof bondelag:	Erik Hammer
Våler jakt- og fiskerforening:	Randi Elsetrønning
Åsnes jakt- og fiskerforening:	Lars Kristian Kjellgren

Veterinærvaktordningen for Solør

Tilskudd til kommunale veterinærtjenester blir gitt til kommunene. Kommunene har ansvar for å sørge for nødvendige tilgang på tjenester fra veterinærer og for organisering av veterinærvaktordning utenom ordinær arbeidstid.

Landbrukskontoret administrerer veterinærvaktordningen for Solør; Grue, Åsnes og Våler. Ordningen skal sikre at det i kommunal/interkommunal regi er etablert klinisk vakt med tilgang på veterinærer slik at nødvendig veterinærhjelp kan skaffes utenom ordinær arbeidstid.

Vakttelefon for Solør er: 474 89 966

Investeringsvirkemidlene fra Innovasjon Norge (IN)

Innovasjon Norge har støtteordninger både til tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer. Kommunen er førstelinjen for disse tjenestene. Det er også støtteordninger til bioenergianlegg der kontakten er direkte mellom søker og IN. Regionalt næringsprogram for Innlandet (2019-2022) styrer bruken av investerings- og bedriftsutviklingsmidlene i landbruket, samt at det gir føringer for bruken av Utrednings- og tilretteleggingsmidlene (Fylkeskommunen).

Det har vært jevn investering i jordbruket i Åsnes og Våler de siste årene. I 2021 ble det innvilget 9,6 millioner kroner i tilskudd til investering i hovedsaklig potet- og kornproduksjon. Det ga en brutto-investering på ca 53 millioner kroner. Dette viser at det både er investeringsvilje og – evne blant bøndene i Åsnes og Våler.

Det er relativt få søknader om tilskudd til bygdeutvikling som eks. Inn på Tunet, lokalprodusert mat og reiselivssatsinger.

ÅSNES LANDBRUK BONDE INNOVASJON NORGE SOLØR

Glåmdalen

Trond Kristian (31) overtar: - Jeg har aldri hatt en plan B

- Jeg har trua og opplever god støtte fra flere kanter, sier Trond Kristian.

Av Britt-Ellen Negård

Publisert: 14.06.21 11:14

Del

Trond Kristian (31) har alltid visst at det er bonde han ville bli. Nå er han klar for å overta foreldrenes gårder og bygge potetlager. Innovasjon Norge støtter prosjekt for 50 millioner i

Trond Kristian Østby i Negrenda bygde potetlager og satser på korn- og potetproduksjon! Fint oppslag i Glåmdalen sommeren 2021.

Såkorprodusent i Åsnes med ny korn tørke og lager for framtida!

Fagmøter og kurs i regi av landbrukskontoret og samarbeidspartnere

Det søkes eksterne midler til å arrangere fagmøter innen jord, skog og utmark. Målet er økt kompetanse i næringa samt å tilrettelegge for møteplasser som er viktig for utvikling av primærnæringene.

Det er særlig tilskudd fra Statsforvalteren og Klima- og Miljøprogrammet som bidrar til finansiering.

I 2021 ble følgende fagsamlinger arrangert:

- Karbon til bondens beste: samarbeid med NLR Innlandet og NLR Øst, NORSØK, NMBU og Statsforvalteren i Innlandet
- Pollinerende insekter og pollinatorfelt: Samarbeid med NIBIO og Statsforvalteren i Innlandet
- Dreneringsdag: samarbeid med Statsforvalteren i Innlandet
- Skogkveld; samarbeid med Grue kommune
- Fredagskaffe med tema HMS: samarbeid med Landbruksstjenester Øst
- Kornskole Økonomi; samarbeid med NLR Øst
- Fagmøte for storfeprodusenter «Økonomi og driftsplanlegging»; samarbeid med Tine, Nortura, Tyr, Fiskå, FK, NLR Øst

Landbrukskontoret for Våler og Åsnes
Landbrukskontoret for Våler og Åsnes

Velkommen til fredagskaffe
29. oktober klokka 13.30 – 15.00
Sted: Kantina/møterommet i Sentralgården (Våler)

Det er fint å kunne invitere til fredagskaffe etter lang tids opphold.

Landbrukskontoret Øst v/Hege Heier skal sammen med landbrukskontoret v/Nina M. Berg informere om tilskuddsordningen «Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel»

Vi vil også kort orientere om Landbruks HMS og opprettelse av Bondens Nettverk i våre kommuner.

Det blir god tid til prat, kaffe og kringle!

Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel
Gjelder tilskudd til løsting av kuttet eller til avløsning ved egen kringling, feber, aksept eller anngaverstøtten, og mer.

BONDENS NETTVERK
Godt nettverk for helse, miljø og sikkerhet (HMS) er viktig når det gjelder å sikre en sikker arbeidsmiljø for deg som bonde. Det er viktig å ha et godt nettverk for helse, miljø og sikkerhet (HMS) er viktig når det gjelder å sikre en sikker arbeidsmiljø for deg som bonde. Det er viktig å ha et godt nettverk for helse, miljø og sikkerhet (HMS) er viktig når det gjelder å sikre en sikker arbeidsmiljø for deg som bonde.

Velkommen!

Arr: Landbrukskontoret for Våler og Åsnes i samarbeid med Landbrukskontoret Øst.

SKOGKVELD I SOLØR

Som en del av kommunens felles arbeid for å bedre skogsbilvegnettet inviteres det til skogskveld der bruer og veg er hovedtema.

Torsdag 25. november klokka 18:00 - 20:30 på møterom Skogen, Atico på Flisa

PROGRAM

18:00 Velkommen

- Resultater brukkontroll Glåmdalen v/Tore Holser, Uthushagen Plan AS
- Er mangelen eller utdelt andelstordning på skogsbilvegen et hinder for rasjonell vedlikehold eller nødvendig ombygging? Muligheter til og rammebetingelser for å gjøre noe med andelstordningen. v/Tore Holser
- Kort om regelverket og søknadsprosess for bygging av bru og veg v/Steinar Ausland og Ole Jørgen Gjems, Landbrukskontoret.

Serving av kaffe og kringle

Påmelding innen 22. november til Anne Kristine Rossebø, landbrukskontoret for Våler og Åsnes: akr@vis.kommune.no eller Steinar Ausland, landbrukskontoret i Grue: steinar.ausland@grue.kommune.no

INVITASJON TIL FAGDAG
«Soner for pollinerende insekter på gardsbruk i Solør»
Klima- og miljøprogrammet for 2021

Onsdag 11. august 2021 kl 10.00 - 14.00
Hof samfunnshus (Bøndenes hus, Hof)

FAGDAG OM POLLINATORER

- tilrettelegging for pollinerende insekter
- menneskeskapte klima- og landskapsendringer
- tilskudd til ulike tilretteleggingstiltak for pollinerende insekter

PROGRAM

10.00–10.15 Vel møtt - kaffe og kringle
Velkommen v/ Merete Glorvigen, Landbrukskontoret

10.15–11.15 **Pollinatorer**
v/ Seniorforsker Trygve S. Aamlid, NIBIO Landvik

11.15–11.30 Søknad om RMP Pollinatorer
v/Eli Rusten, Landbrukskontoret

11.30–12.15 Varm lunsj

12.15–14.00 Markvandring i pollinatorfelt hos Heinrich Jung, gardbruker og pollinatorvert

Påmelding til Nina Berg, nina@vis.kommune.no / sms 906 87 794 innen tirsdag 4. august 2021

Velkommen!

Statsforvalteren i Innlandet NIBIO Landbrukskontoret for Våler og Åsnes

Markdag - tema Jord

Karbon til bondens beste!

Hvordan påvirkes moldinnholdet på sandjord ved ulike driftsmetoder?

Torsdag 8. juli klokka 10.00 - 14.00

Hos SØVE samdrift og Halvor Midtsundstad i Våler

Program: Høsten 2020 utførte NLR sammen med Norsk Senter for Økologisk landbruk og NMBU prosjektet Karbon til bondens beste. Mange ulike jordtester ble tatt på 8 ulike gardar i Elverum og Solør (samt 8 på Nordmøre). De utvalgte gardene har ensidig korn dyrking eller korn med noe eng. Hva fant vi av forskjeller i moldinnhold og agronomisk viktige faktorer?

Sissel Hansen fra Norsk og Marina Bleken fra NMBU forteller om resultatene.

Oppmøte kl 10.00 ved potetlageret til SØVE samdrift, Rudsvegen 10, 2436 Våler i Solør.

Vi forflytter oss kl 12.00 til Halvor Midtsundstad, Rudsvegen 123, 2436 Våler i Solør

Fagdagen avsluttes kl 14.00

Det serveres kaffe og kringle ved oppmøte, og enkel lunsj (lappskaus) underveis i programmet.

Send ei melding til Kari Rysveen, 41373808 – så vi er sikre på at vi får laga til nok mat. Husk rene klær og sko av hensyn til jordsmitte av ulike slag. Korona-avstanden må holdes.

Arrangører: NLR Innlandet og NLR Øst, Landbrukskontoret i Våler og Åsnes, Norsk og NMBU. Dagen finansieres med tilskudd fra flere instanser.

Her kan du lese rapporten fra prosjektet [Karl](#)

Faggruppe storfe inviterer til fagmøte; VEL Økonomi og driftsplanlegging.

Torsdag 4. november kl. 10.00 – 14.00
Oppmøte på Gjelstad gård, Vestre Solørveg 880, Brandval
Kontakt: Benedikte Tveit v/NLR Øst, 940 85 796

GJØLSTAD GÅRD

Program

- Kl. 10.00 Kaffe og kuprat i fjøset. Kle dere godt!
- Kl. 10.30–11.30 **Presentasjon av driftsopplegg.** Ved Erlend Røhnebæk, Gjelstad gård. Spørsmål og diskusjon
- Kl. 12.00 **Felles lunsj** på Bøndenes hus, Goggenstredet 12, Brandval
- Kl. 12.45– **Kvigeoppdrett og grovførøkonomi.** Ved Amund Hågenrud, Rådgiver TINE. Spørsmål og diskusjon
- Kl. 13.15 – 13.45 **Inntektsmuligheter og kostnadsjakt i storfekjøttproduksjonen.** Ved Elisabeth Klutten, rådgiver Nortura. Spørsmål, diskusjon og oppsummering

Påmelding her!

Kontaktutvalg

Våler og Åsnes har felles kontaktutvalg for skogbruk og jordbruk.

Hensikten med kontaktutvalg er å sikre god dialog og brukermedvirkning fra næringen. Formålet er at det skal styrke samhandlingen mellom den offentlige forvaltningen og næringen representert ved ulike brukergrupper. Utvalget skal være et forum for utveksling av kunnskap, meninger og nye ideer, under målsettingen om å bidra til positiv utvikling av jord- og skognæringen i øvre Solør.

Selv om utvalgene har en rådgivende funksjon er det nyttig med politisk representasjon fra Våler og Åsnes, dette blant annet for å sikre forankringen til politisk nivå.

Vanligvis avholdes det to møter pr år, tidlig vår og høst, i det enkelte utvalget. Covid har medført liten aktivitet, men 2022 åpner for møter og nytt engasjement!

Kontaktutvalg for skogbruk fastsetter det årlige budsjettet for bruk av rentemidler fra skogfondet. En annen viktig oppgave er å planlegge og gjennomføre en årlig skogdag.

Kontaktutvalg for skogbruk:

- Glommen Mjøsen Skog SA
- Glommen Mjøsen Skog region Solør
- SB Skog
- Stora Enso
- Statskog
- Norskog/Nortømmer
- Solør vgs. Avd. Sønsterud
- Åsnes Kommuneskoger KF
- Våler Kommuneskoger
- Våler kommune, politisk repr.
- Åsnes kommune, politisk repr.
- Landbrukskontoret for Våler og Åsnes

Kontaktutvalg for jordbruk:

- Hof Bondelag
- Åsnes Bondelag
- Våler Bondelag
- Solør Økologiske landbrukslag
- Braskereidfoss kornsilo
- Fiskå Mølle og kornsilo Flisa
- Solør Grønt AS
- Norsk Landbruksrådgiving Øst
- Åsnes kommune, politisk repr.
- Våler kommune, politisk repr.
- Landbrukskontoret for Våler og Åsnes

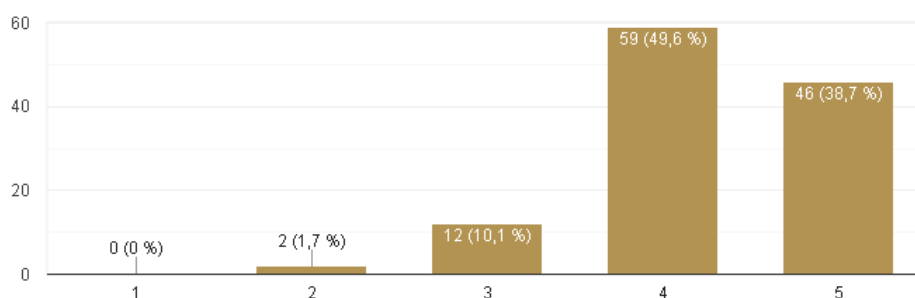
Brakerundersøkelse

Det er gjennomført brukerundersøkelse i 2015, 2016 og 2019. I 2019 mottok vi 119 svar. 88,3% svarer at de er fornøyd eller svært fornøyd med landbrukskontoret.

Hensikten med undersøkelsen er å levere så gode tjenester som mulig til våre brukere. Det er viktig å vite hva brukerne mener om kvaliteten på tjenestene fra landbrukskontoret. I tillegg kartlegger vi behov for kompetanse.

Hvor fornøyd er du totalt sett med landbrukskontoret?

119 svar

1 = Svært misfornøyd, 5 = Svært fornøyd

Informasjon

Brukerundersøkelsene viser at bønder, skogeiere m.fl. er svært fornøyde med informasjonen fra landbruksforvaltningen i kommunene Åsnes og Våler.

Hjemmeside

Landbrukskontoret for Våler og Åsnes har egen hjemmeside under Våler kommunes hjemmeside: <https://www.vaalor-he.kommune.no/tjenestetilbud/landbruk/>. Det er også lenket til denne siden fra Åsnes kommunes hjemmeside.

Siden brukes til informasjon om møter og aktiviteter, samt informasjon om ulike ordninger og tidsfrister gjennom året.

Facebook

Kontoret har egen Facebook-side: <https://www.facebook.com/solorbonden>

Sosiale medier når ut til stadig flere. Kontoret vil derfor benytte Facebook til å spre informasjon i tillegg til hjemmesiden. Hovedsakelig vil samme informasjon legges ut på begge steder, men Facebook kan i tillegg brukes til å dele aktuelle nyhetssaker og videoklipp fra andre medier.

SMS-varsling

Landbrukskontoret har egen sms-varsling. Denne brukes til påminnelser, «purringer» samt annen viktig info. Brukerundersøkelse viser at denne informasjonskanalen er viktig.

E-post

Alle som søker produksjonstilskudd mottar gjennom året informasjon fra landbrukskontoret pr e-post.

Det er et pågående arbeid med å få på plass sms- og epostlister over skogeiere i Åsnes og Våler.

Vekstnytt

Glåmdalskommunene, sammen med NLR Øst, har gjennom vekstsesongen hatt ukentlige telefonmøter der status for vekstsituasjonen innen korn, potet og gras gjennomgås og refereres til næringa pr e-post og i lokalavisene. Denne tjenesten fortsetter i 2022.

Prosjektarbeid for næringsutvikling og kompetanse:

- Glommaprosjektet
- Tilskuddsordninga: «Tilskudd til kommuner med ulverevir»
- Sirkulære Solør
- Grøntforum i Solør
- JOB:U – sommerjobb for ungdom i skogen
- Bekjempelse av Kjempespringfrø

Landbrukskontoret arbeider med en rekke interessante utviklingsprosjekter, flere i samarbeid med andre. Disse prosjektene er eksternt finansiert, men det kreves ressurser til å være oppdatert på aktuelle satsningsområder og å søke tilskudd til å gjennomføre prosjektarbeid. Når det gjelder å få tilgang på prosjektmidler så sier, og erfarer vi: *«Det er ikke pengene det står på, men de gode ideene og dyktige personer til å gjennomføre!»*

Kort omtale av prosjektene:

Glommaprosjektet

Det overordnede målet med Glommaprosjektet er å bedre tilgjengeligheten til Glomma i form av en ferdselsåre i nærhet til elva, samt skape nye møteplasser for opphold og aktivitet. Det er ønskelig at ferdselsåren er allment tilgjengelig.

Mulighetsstudie formidler sammenhenger og helhet om kvaliteter og verdier som ligger i kulturlandskapet knyttet til Glomma. Det er et stort potensiale for utvikling av gode tiltak der grunneierne er nøkkelpersoner fordi det dreier seg om deres eiendommer.

Andre aktuelle aktører er foreninger som fremmer friluftsliv, jakt og fiske, Landsbyen Flisa, Frisklivprosjekt og Pilegrimsleden. Det er viktig å skape bevissthet og stolthet over de kvalitetene som finnes i kulturlandskapet langs elva – da særlig det som er særegent for området.

Vi vet at det har vært kabelferjer over Glomma i eldre tider. En av disse ferjene ligger i Glomma ved Nergrenda. Høsten 2020 ble det utlyst Covid 19-midler. Det ble søkt om midler til å få opp denne ferjen fra Glomma. Søknaden ble positivt mottatt og Glommaprosjektet ble tildelt kr 40 000. Vannstanden har så langt vært for høy til å få den opp, men så snart det gis mulighet vil ferjen komme opp på land. Tanken er at den skal restaureres (hvis det er mulig) for å kunne bruke den ved Nergrenda. Vi tenker oss også at modellen kan bli kopiert for å brukes andre steder langs elva. Dette for å øke tilgjengeligheten, men også for å opprettholde de gamle sundstedene langsmed elva. For å få dette på plass er det aktuelt å oppføre nye brygger.

Det er et pågående arbeid med å restaurere gammel steinbru ved Kaaten i Våler. Den ligger strategisk til for sti langs Glomma.

Istandsetting av gammel steinbru over Kåtåa der den renner ut i Glomma.

Kobling til annet arbeid: Det er på gang et samarbeid med Sverige, i første hånd om å ta del i et prosjekt som heter Nätverksbyggande i gränsregionen - Glåmdalen- Finnskogen- Klarälvdalen. Prosjektet vil invitere til forskjellige arbeids-møter, alle med forskjellige temaer. Man skal undersøke bruken av samarbeidsmodell for utvikling og bevaring av større geografiske områder. Det er søkt støtte fra det svenske Tillväxtverket til forprosjektet.

Det planlegges å lage en film som viser Glomma og landskapet langs elva fra sør i Åsnes til nord i Våler – gjennom de fire årstidene. Hensikten er å markedsføre og bygge stolthet for dette fantastiske område.

Dette arbeidet er grunnfinansiert gjennom tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL).

Tilskudd til kommuner med ulverevir

Våler og Åsnes kommuner har benyttet seg av tilskuddsordningen for kommuner som huser ulverevir fra 2017-2021. Totalt er hver kommune tildelt kr 6.065.800,-. Samlet kr 12.131.600,-.

Det er satt i gang flere prosjekter i kommunenes regi i tillegg til at det i 2018, 2019, 2020 og 2021 har vært åpne tilskuddsordning hvor lag, foreninger og privatpersoner kan søke om støtte til konfliktdepende tiltak.

Prosjektene som er satt i gang i regi av kommunene er «Naturbruk i skolen», der det er inngått samarbeid med Hedmark Jeger og Fisk og Skogselskapet i Hedmark. Her jobbes det med temahefter til bruk i skolen og i forbindelse med utedager på ungdomsskoletrinnet. Det er også gjennomført temadager etter ønsker fra skolene selv og «Naturbruk i skolen» har også hatt temadager med tilbud for alle barnehagene i begge kommuner.

«Næringsutvikling og turisme på Finnskogen - Kynnaområdet spesielt» er et annet prosjekt med finansiering av «ulvepenger». Her også Elverum kommune er med. Det tilrettelegges for økt bruk av utmarka ved tilrettelegging av rasteplasser med rastebord, grill og toaletter langs Kynna for vandrende, syklende og padlende. Det er også tilrettelagt for utleie av kanoer og det jobbes med skilting og informasjonstavler. I 2021 var det ytterligere satsing på kartlegging av sykkelruter. Det har også vært åpen sommer-kafè på Kynnbrua til stor glede for turister og fastboende i området. I mai ble det arrangert et åpningsarrangement hvor det var muligheter for å prøve aktiviteter som kanopadling, ridning, fiske, natursti og sykling helt gratis. For informasjon om Kynna les mer på www.opplevkynna.no og på [facebook](https://www.facebook.com/kynna).

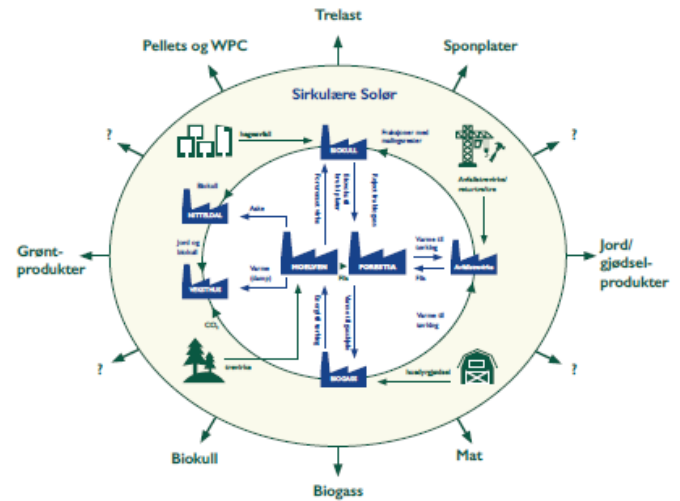

Sirkulære Solør

Våler og Åsnes har siden 2019 arbeidet med «Sirkulær Solør». Biologiske ressursstrømmer-/returstrømmer i regionen er kartlagt med formål om å tydeliggjøre verdiskapning- og klimapotensialet disse utgjør. Kommunene sammen med regionens næringsaktører arbeider for utvikling av sirkulære initiativ. Sammen med pådrivere fra lokalt næringsliv er man i gang med utvikling av en industrisymbiose på industriområdet på Braskereidfoss.

Klyngen skaper i dag verdier for omlag 1,5 milliarder NOK, og sysselsetter omlag 400 personer. Det er store ressursstrømmer inn og ut av anleggene samtidig som det er stort uforløst potensial i bedre ressursutnyttelse internt, med muligheter for å koble på nye initiativer i den sirkulære bioøkonomien. Økt regionalt og nasjonalt fokus, nye teknikker og teknologi gir muligheter for interessante forretningsmuligheter med utgangspunkt i regionens ressurser og driften på Braskereidfoss.

Med dagens fokus på den sirkulære bioøkonomien, økt ressursutnyttelse og verdiskapning innenfor grønne næringer, arbeides det nå videre med konkrete prosjekt. Høsten 2021 var styringsgruppa med flere på inspirerende studietur til Den Magiske Fabrikken i Vestfold, Lindum i Drammen og til Kalundborg i Danmark. Gode eksempler på hva man kan oppnå i den sirkulære økonomien ga motivasjon til videre arbeid!

F.v. Leder for ressurscenteret i Kalundborg (t.h.) med gjester fra Norge: Espen Svenneby, Marius Skymoen, Arild Lande, Trond Sørensen fra GIR, A.K. Rossebø, Regine Dyreng, Ola Rostad, Ole Erik Lunder, Knut Skjerve og Erik

"Fantastiske resultater skabes ikke af den enkelte leder, men af organisationer hvor alle tager ledelse"

Grøntforum i Solør

Fylkesmannen i Innlandet har gitt tilskudd til et utrednings- og tilretteleggingsprosjekt i Solør (Grue, Åsnes og Våler) der formålet er å etablere et varig fagnettverk for grøntproduksjon i Solør. Dette skal motivere og bidra til kompetansebygging og fokus på mulige produksjoner primært hos eksisterende planteprodusenter, men også hos nye interesserte.

Nettverket skal være en arena for å;

- diskutere muligheter og utfordringer
- avklare satsninger på produksjoner og mulige samarbeidsformer m.m.
- bygge gode produsentmiljøer (faglig/sosialt)
- koordinere aktiviteten blant aktørene

Gjennom arbeidet med utredning og tilrettelegging skal interessen for grøntproduksjon i Solør undersøkes. Produsentmiljøet her er oversiktlig og vi har gode muligheter for både større og mindre møteplasser. At det allerede er tunge fagmiljø på korn og potet er et godt utgangspunkt. Vi mener det er flere som kan være interessert i å delta og se på muligheter i nye produksjoner. Det er på plass en bredt sammensatt styringsgruppe som planlegger aktivitet.

JOB:U – JOBB FOR UNGDOM I SKOGEN

Landbrukskontoret har også sommeren 2021 i samarbeid med Skogselskapet i Hedmark gjennomført prosjektet «Jobb for ungdom i skogen» (JOB:U). Ungdommene gjennomgikk et 3 dagers obligatorisk kurs på Solør videregående skole, avd. Sønsterud før de starter arbeidet i skogen. Kurset gir kompetansebevis og en godkjenning for bruk av motorrydningssag.

Lokalt var det en gjeng i Våler og en i Åsnes. Ungdommene hadde ei arbeidsuke med rydding av Finnskogleden i samarbeid med DNT-Finnskog. De drev deretter ungskogpleie i utvalgte felt i de to kommuneskogene. Prosjektet var også i 2021 vellykket og 8 ungdommer fikk nyttig arbeidserfaring innenfor skogbruket. Forhåpentligvis gir det flere av deltagerne mersmak og lyst til å satse på en skogutdanning og yrkeskarriere i skogbruket.

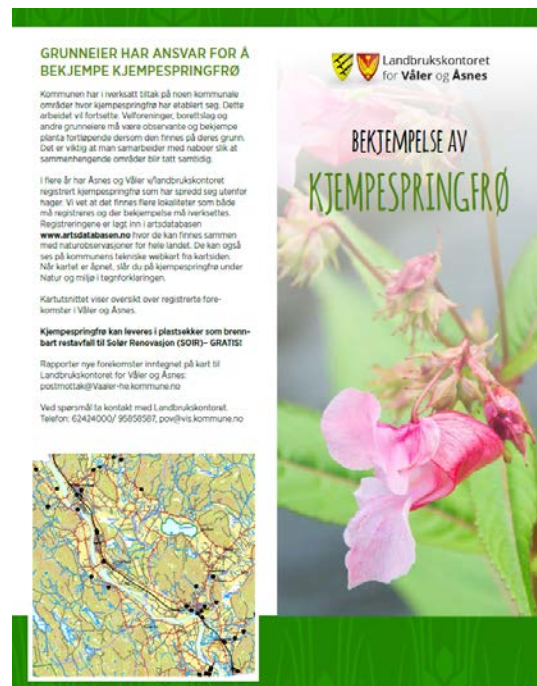
Prosjektet er finansiert med statlige tilskuddsmidler og rentemidler fra skogfondet, og har ikke medført kostnader for landbrukskontoret ut over medgått arbeidstid. Vi ønsker å videreføre tilsvarende opplegg i 2022.

NRK intervjuer to fra JOB:U-gjengen i Åsnes i 2020

Kjempespringfrø

Landbrukskontoret har i flere år gjennomført kartlegging og bekjempelse av kjempespringfrø. Dette er en svartlistet art som sprer seg over store områder.

Brosjyre om kjempe-springfrø som tidligere er distribuert til alle husstader i Åsnes og Våler.

Bildet viser spredning av kjempespringfrø i Åsnes.

Kjempespringfrø *Impatiens glandulifera* er i rask spredning og representerer et miljøproblem fordi den kan danne tette bestand som skygger ut andre planter.

Kjempespringfrø er oppført i Fremmedartslista, og er vurdert å utgjøre en svært høy økologisk risiko. Forskrift om fremmede organismer har forbud mot innførsel, utsetting og spredning av kjempespringfrø.

Det er grunneiers ansvar å bekjempe og hindre spredning av kjempespringfrø på sin eiendom.

Hønsesirise

En annen svært lite ønsket svartelistet art er hønsesirise. Det er gjort flere funn av hønsesirise i Solør i 2021. Det har bare vært et tidsspørsmål før denne planten også kom til vår region. Mer informasjon kan fås hos Norsk Landbruksrådgiving og her på landbrukskontoret.

KORT OM HØNSEHIRSE

Latinsk navn: *Echinochloa crus-galli*

- Ettårig grasart med trevlerot
- Kun frøformering
- 5-170 cm høy
- Kraftige, ofte flate buskingsskudd
- Antall buskingsskudd - 15 ikke uvanlig, 50 er observert
- Ofte rødfarget stengel ved basis
- Brede blad, opptil 2 cm
- Rødlig eller grønt aks
- Frø spirer ved 13-15°C i jorda
- Spirer seint - men spirer hele sommeren
- Kan spire fra inntil 10 cm dybde, men i hovedsak fra 1-2 cm.
- Omtrent 400 frø per aks, oftest >1000 pr plante
- Krever middeltemperatur på 12°C for å utvikle modne frø
- Frø krever kjøle-/tørkeperiode for å kunne spire
- Planter fra sein spiring overlever ikke vinteren
- Frø spiredyktige i jorda i ca. 10 år
- Overlever neppe 8 ukers ensilering
- Overlever ikke 24 t fordøyelse - men kan overleve kortere fordøyelse
- Spres med maskiner, redskap, såvare, frøblandinger, dyr, fugler og vannveier
- Krever lite nitrogen
- Takler tørke - og fuktige forhold
- Stort opptak av næringsstoffer
- Svært lyskrevende - hemmes av tett plantekultur

Landbrukskontoret
for **Våler** og **Åsnes**

Hjemmeside: <https://www.vaaler-he.kommune.no/tjenestetilbud/landbruk/>

Følg oss på Facebook: <https://www.facebook.com/solorbonden>